

Do města rybníků za alchymisty ve službách Rožmberků

Poslechni si alchymistický příběh „Poslední seance“ a vyprav se do města, kde v roce 1589 pobývali John Dee a Edward Kelley.

Prozkoumej zámek místních šlechticů a seznam se se staviteli velkých vodních ploch, které obklopují město. Naši výpravu zahájíme u brány, která vede do areálu zámku ze zdejšího hlavního náměstí.

4.

Pozorně si prohlédni bránu ze strany od náměstí. Uvidíš velký erb, spoustu ozdob a taky několik lvích hlav.

Kolik je lvích hlav na zámecké bráně ze strany od náměstí?

- a) 8 b) 9 c) 10

5.

Dojdi přímo k budově zámku. Nad vstupem na jeho nádvoří je opět vidět znak, který byl už na bráně. Pozorně ho prozkoumej, určitě si na něm všimneš pětilisté růže a taky dvou zvířat.

Jaká zvířata jsou vyobrazena na znaku umístěném nad vstupem na nádvoří zámku?

- a) koně b) psi c) medvědi

6.

Postav se čelem k zámku, otoč se doprava a vydej se k brance vedoucí ven ze zámeckého areálu. Hned za ní uvidíš nevelký domek, kde kdysi bydlel Jakub Krčín. Díky němu je v okolí tolik rybníků. Přečti si nápis na ceduli umístěné na domku.

Jaký titul je uveden na ceduli domku, kde kdysi bydlel Jakub Krčín?

- d) *Acquarius maximus* e) *Rosenberskenu regentu* f) Mistr rybníční

ZAJÍMAVOSTI:

Zdejší renesanční zámek nechal v polovině 16. století po velkém požáru města vystavět tehdejší majitel panství Vilém z Rožmberka. Jeho mladší bratr a nástupce Petr Vok pak dokončil stavbu rozlehlého zámeckého areálu obklopeného velkým parkem. Zámek je kromě Rožmberků spojený s dalším slavným šlechtickým rodem, se Schwarzenbergy. Ti zámek využívali až do začátku 20. století a slavili tu třeba vánoční svátky.

Znak rodu Rožmberků je červená pětilistá růže se zlatým středem na stříbrném poli. Pětilistou růží mají v erbů všechny rody, které pocházejí od starobylé rodiny Vítkovců, neboli pánů z Růže. Nejčastěji se s nimi setkáme na jihočeských hradech a zámcích jako Český Krumlov, Rožmberk či Jindřichův Hradec.

Jižní Čechy jako kraj rybníků se začaly rozvíjet v době, kdy zdejší panství patřilo rodu Rožmberků. Prvním významným rybníkářem v jejich službách byl na přelomu 15. a 16. století Štěpánek Netolický. Ten vystavěl umělý kanál Zlatá stoka, zásobující velkou část rybníků na Třeboňsku vodou z Lužnice. V druhé polovině 16. století na jeho práci navázal Jakub Krčín z Jelčan. Pod jeho vedením vznikly dva vůbec nejznámější rybníky v okolí Třeboně – Rožmberk a Svět.

TIPY, KAM SE MŮŽEŠ JEŠTĚ PODÍVAT

*Pokud budeš mít dost času, zajdi si na prohlídku zámku. Alchymistickou dílnu navštívíš na prohlídkové trase po rožmberských renesančních interiérech. Na ní uvidíš taky knihovnu Petra Voka či zbrojnici. Můžeš se vydat i na prohlídku věnovanou technickým zajímavostem. Na ní kromě konírny či podzemních chodeb navštívíš taky psí kuchyni. V ní zámecký psovod připravoval krmení pro zdejší psí smečku.

*Vydat se můžeš na výpravu kolem Světa. Právě tak se jmenuje rybník, který sousedí se zámeckým parkem i starým městem. Rybník Svět vybudoval Jakub Krčín v 70. letech 16. století pod názvem Nevděk. Toto jméno připomínalo, že při stavbě musel Krčín čelit mnoha problémům. Dnes rybník slouží k chovu ryb i ke koupání. Po jeho březích vede naučná stezka. Na ní se seznámíš s rybníkářstvím i s přírodními zajímavostmi v okolí a prohlédnout si můžeš i hrobku rodiny Schwarzenbergů.

V laboratoři u rožmberských alchymistů

4. Tentokrát nás alchymisté zavedli do města obklopeného rybníky.

Jak se jmenuje největší český rybník?

- a) Rožmberk b) Svět c) Nevděk

5. Prozkoumej vodu!

Do hlubokého talíře nalij vodu. Když se hladina ustálí, opatrně na ni po celé ploše nasyp trochu majoránky. Majoránka zůstane na povrchu a neponoří se.

Co se stane, když doprostřed majoránky plovoucí na vodě opatrně kápneš malou kapku jaru?

- a) majoránka se seběhne ke kapce jaru b) majoránka se okamžitě ponoří
c) majoránka uteče do částí talíře vzdálených kapce

6. Poslechni si pozorně alchymistický příběh „Poslední seance“.

U kterého šlechtice žili John Dee a Edward Kelley ve městě rybníků?

- d) u Beneše Krabice z Veitmile e) u Viléma z Rožmberka
f) u Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdružic

ZAJÍMAVOSTI:

Rybník je uměle vytvořená nádrž, která slouží především k chovu ryb. Vodu v rybníce zadržuje hráz. Její součástí je zařízení umožňující regulaci výšky vodní hladiny. Nejvíce rybníků u nás je na jihu Čech, dříve bývalo rybníční krajinou také Pardubicko. Naproti tomu jezero může být přírodní i vytvořené lidskou rukou. V jezerech může být i slaná voda. Největším jezerem na světě je Kaspické moře.

Voda je chemická sloučenina vodíku a kyslíku. Vodu známe ve třech skupenstvích: kromě bezbarvé kapaliny může být při nízkých teplotách (méně než nula stupňů) zmrzlá v pevný led, nebo naopak mít při vyšších teplotách (nad sto stupňů) podobu plynu, který nazýváme pára. Povrchové napětí vody způsobuje, že se její povrch chová jako elastická fólie a snaží se dosáhnout co možná nejhladšího stavu s minimální plochou. Právě proto se některé předměty udrží na vodní hladině, ačkoli jsou těžší než voda.

Šlechtické tituly se v Českých zemích používají od středověku. Souvisely se službami panovníkovi, který je následně oceňoval poskytováním půdy. Nejčastěji byly takto uznávány vojenské zásluhy. Titul uděloval panovník. Mezi vyšší šlechtu, tzv. panský stav, patřily tituly kníže, hrabě nebo svobodný pán. Nižší šlechta byli nejprve zemani, vladykové a později rytíři. Po vzniku Československa se šlechtické tituly přestaly používat.